

Hacızadə Elşən Mahmud oğlu

iqtisad elmləri doktoru,
professor

Plan-Prospekt

Dünya İqtisadiyyatı

«Dünya iqtisadiyyatı» fənninin

tədrisinin *proqram əsasları*

- **«Dünya iqtisadiyyatı»** fənni i.e.d., prof. Ş.H.Hacıyevin elmi redaktorluğu ilə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin «Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər» kafedrası tərəfindən hazırlanmış (*Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin 19.12.2008-ci il tarixli 1335 sayılı əmrinə əsasən qrif verilmişdir*) tədris proqramı (*Bakı -2009*) əsasında keçirilir.

Giriş

- **«Dünya iqtisadiyyatı»** fənni tələbələrə ayrı-ayrı ölkələrin iqtisadiyyatını özündə birləşdirən və onları beynəlxalq iqtisadi əlaqələrlə bir-birinə bağlamaqla tam bir sistem halına gətirən global iqtisadiyyatın inkişaf meyilləri və perspektivləri haqqında mühüm nəzəri və təcrübi biliklər verir.

Kursun məqsədi

- Tələbələrdə dünya iqtisadiyyatının strukturu, inkişaf mərhələləri, fəaliyyət funksionallığı və qanunauyğunluqları ilə bağlı ümumi təssüratlar formalaşdırmaq, onları bu istiqmətdə müvafiq nəzəri biliklərə və praktiki vərdislərə yiyələndirməkdən ibarətdir.

Tədrisin məqsədlər çevrəsi.

dünya iqtisadiyyatının xarakterik cəhətlərini **öyrənmək** və **bacarmaq**.

- dünya təsərrüfat sisteminin inkişafının əsas meyillərini;
- dünya təsərrüfatında, beynəlxalq əmək bölgüsü və dünya bazarlarında iqtisadi qanunların yaranış formasını;
- beynəlxalq ticarət-iqtisadi münasibətlərin tənzimləmə metodlarını;
- dövlətin xarici iqtisadi əlaqələr əməliyyatlarının struktur və xarakterinin təyin olunmasını;
- beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin formalarının təyin edilməsini;
- dünya təsərrüfatının global problemlərinin iqtisadi aspektlərini ayırmağı;
- xarici iqtisadi fəaliyyətin dövlət tənzimlənməsinin metod və alətlərinin təhlilinin aparılmasını.

Bu *məqsədlərə*

nail olmaq və tədris fənnini müvəffəq
mənimsəmək üçün tələbələrə zəruridir:

- bütün mühazirə və praktiki məşğələlərdə iştirak etmək;
- mövcud tədris programında nəzərdə tutulan tapşırıqların hamısını vaxtında yerinə yetirmək;
- fənn problemlərinin anlaşılmayan məsələlərinin müəllimdən soruşulmasından çəkinməmək;
- mövcud tədris fənninin öyrənilməsinə xüsusi məsuliyyət hissi ilə yanaşmaq;
- konspektləşmələr aparmaq.

«Dünya iqtisadiyyatı»

fənni üzrə ***biliklər***

·

- dünya iqtisadiyyatının genezisi, qanunauyğunluqları, onun müasir strukturu, resurs potensialı və inkişaf istiqamətlərini, habelə dünya bazarının mahiyyəti, xüsusiyyətləri və təkamülü proseslərini, statistik və dinamik amillər sistemini əhatə edir.

«Dünya iqtisadiyyatı» fənnini *öyrənərkən*

- *tələbələr* həmçinin, dünya iqtisadiyyatının ən mühüm sıxıntıları: ərzaq, enerji, demoqrafik, ekoloji, dünya okeanından istifadə, kosmik məkanın mənimsənilməsi və hərbi-siyasi problemlərin məzmunu ilə tanış olur, onların həlli yolları istiqamətində, habelə qlobal iqtisadiyyatın inkişaf senariləri və iqtisadi inkişaf modelləri haqqında lazımı biliklər alırlar.

«Dünya iqtisadiyyatı» fənni proqramında

- üstün olaraq **Azərbaycanın** dünya təsərrüfatı sistemində mövqeyi və inkişaf perspektivləri haqqında gerçəkliklərə mühüm yer ayrılır və onların öyrənilməsi və mənimsənilməsi tələbi də tədrisin əsas vəzifəsi kimi qarşıya qoyulur.

«Dünya iqtisadiyyatı» fənninin *mənimənilməsi*

- müasir iqtisadçının aldığı ixtisas və ümumi iqtisadi nəzəri biliklərlə təməli uzlaşmada, onun peşəkarlıq səviyyəsinin artırılmasında və gələcək praktiki fəaliyyətində düzgün qərarların çıxarılmasında əhəmiyyət daşıyacağına hesablanır.

«Dünya iqtisadiyyatı» fənninin *müvəffəq mənimsənilməsi* üçün

- *tələbələr*
- İqtisadi nəzəriyyə,
- İqtisadi təhlil,
- Statistika fənlərinin əsaslarını *bilməli*,
- Xəritələr və müasir informasiya-kommunikasiya sistemləri texnikası ilə işləməyi *bacarmalıdır*.

- **Priekvizitlər:**

- «Makroiqtisadiyyat» I-1901, «Mikroiqtisadiyyat» I-1904, «Statistika» - I-3522. «Dünya iqtisadiyyatının tarixi» I-0711.

- **Korekvizitlər:**

- «Dünya ölkələrinin iqtisadi inkişaf modelləri» İS-0722, «Geoiqtisadiyyat» PS-0732, «Region ölkələri dünya iqtisadi sistemində» İS-0725, «Region ölkələrini iqtisadi inkişaf modelləri» İS-0726, «Ekologiya» PS-1204

- **Postrekvizitlər:**

- «Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər - I» I-0705, «Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər - II» I-0706

Tədris planının uğurlu yerinə yetirilməsi üçün

Auditoriyadan kənar işlər

- *tələbələr*
- auditoriyadan kənar müstəqil fəaliyyətə tövsiyə edilən materiallarla tanış olmalı,
- müvafiq internet resurslarından faydalanmalı,
- dövri nəşrləri oxumalı,
- qısa icmal qeydlər aparılmalıdır.

TƏQVİM - TEMATİK PLAN

**«Maliyyə» və «Mühasibat uçotu və audit»
ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün**

- **Tədris yükü 4 modulda 60 auditoriya** (*30 saat mühazirə, 30 saat məşğələ*) **saatı**

Modul I *Dünya iqtisadiyyatının əsasları*

Modul II *Dünya iqtisadiyyatının resurs potensialı və dünya bazarı*

Modul III *Dünya iqtisadiyyatının global inkişaf problemləri*

Modul IV *Dünya iqtisadiyyatının inkişaf modelləri*

«Dünya iqtisadiyyatı» fənninin tematik planı və tədris formaları üzrə dər saatlarının bölgüsü

ii-010100 «Beynəlxalq İqtisadi münasibətlər», ii-040200 «Beynəlxalq ticarət» və
ii-030300 «Gömrük işi» ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün

	MÖVZULAR	Cəmi	Mühazirə	Seminar
•	I Dünya iqtisadiyyatının əsasları			
•	1 "Dünya iqtisadiyyatı" fənninin predmeti və vəzifələri	2	2	-
•	2 Dünya iqtisadiyyatının genezisi	4	2	2
•	3 Dünya - sistem nəzəriyyələri	4	2	2
•	4 Dünya iqtisadiyyatının strukturu	4	2	2
•	5 Dünya iqtisadiyyatının qanunauyğunluqları və inkişaf istiqamətləri	4	2	2
•	6 Qlobal iqtisadi dinamikanın amillər sistemi	6	4	2
•	7 Dünya iqtisadiyyatının resurs potensialı	4	2	2
•	8 Dünya bazarı: mahiyyəti, təkamülü və inkişaf xüsusiyyətləri	6	4	2
•	II Dünya iqtisadiyyatının qlobal inkişaf problemləri			
•	9 Qlobal inkişaf problemlərinin mahiyyəti, konseptual əsasları və ümumi xarakteristikası	4	2	2
•	10 Qlobal demoqrafik problem	4	2	2
•	11 Qlobal ərzaq problemi	4	2	2
•	12 Bəşəriyyətin enerji daşıyıcıları və xammalla təchizatı problemləri	6	4	2
•	13 Qlobal ekoloji problem	6	4	2
•	14 İnkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi gerilik problemi	6	4	2
•	15 Dünya okeanından istifadə edilməsi problemi	4	2	2
•	16 Kosmik məkanın mənimsənilməsi problemi	4	2	2
•	17 Dünya iqtisadiyyatının hərbi-siyasi problemləri	4	2	2
•	III Dünya iqtisadiyyatının inkişaf modelləri			
•	18 Qlobal modelləşdirmə: mahiyyəti, növləri və xüsusiyyətləri.	6	4	2
•	19 Dünya iqtisadiyyatının inkişaf perspektivləri.	4	2	2
•	20 Azərbaycan dünya iqtisadiyyatında	4	2	2
•		90	52	38

Dünya iqtisadiyyatı» fənninin tematik planı və tədris formaları üzrə saatların bölgüsü

«Maliyyə» və «Mühasibat uçotu və audit»
ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün

MÖVZULAR		Cəmi	Mühazirə	Seminar
•	I Dünya iqtisadiyyatının əsasları			
•	1 "Dünya iqtisadiyyatı" fənninin predmeti və vəzifələri	4	2	2
•	2 Dünya iqtisadiyyatının genezisi və dünya-sistem nəzəriyyələri	4	2	2
•	3 Dünya iqtisadiyyatının strukturu	4	2	2
•	4 Dünya iqtisadiyyatının qanunauyğunluqları və inkişaf istiqamətləri	4	2	2
•	II Dünya iqtisadiyyatının resurs potensialı və dünya bazarı			
•	5 Qlobal iqtisadi dinamikanın amillər sistemi	4	2	2
•	6 Dünya iqtisadiyyatının resurs potensialı	4	2	2
•	7 Dünya bazarı: mahiyyəti, təkamülü və inkişaf xüsusiyyətləri.	4	2	2
•	III Dünya iqtisadiyyatının qlobal inkişaf problemləri			
•	8 Qlobal inkişaf problemlərinin mahiyyəti, konseptual əsasları və ümumi xarakteristikası	4	2	2
•	9 Qlobal demoqrafik problem və qlobal ərzaq problemi	4	2	2
•	10 Bəşəriyyətin enerji daşıyıcıları və xammalla təchizatı problemləri	4	2	2
•	11 Qlobal ekoloji problem və inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi gerilik problemi	4	2	2
•	12 Dünya okeanından istifadə edilməsi və kosmik məkanın mənimsənilməsi və dünya iqtisadiyyatının hərbi-siyasi problemləri	4	2	2
•	IV Dünya iqtisadiyyatının inkişaf modelləri			
•	13 Qlobal modelləşdirmə: mahiyyəti, növləri və xüsusiyyətləri.	4	2	2
•	14 Dünya iqtisadiyyatının inkişaf perspektivləri.	4	2	2
•	15 Azərbaycan dünya iqtisadiyyatında	4	2	2
•	CƏMİ:	60	30	30

• **Attestasiya - İmtahan**

Dünya iqtisadiyyatı» fənninin tematik planı və tədris formaları üzrə

saatların bölgüsü

Maliyyə» və «Mühasibat uçotu və audit»
ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün - Əyani

MÖVZULAR

Mühazirə

	Mühazirə
I. Dünya iqtisadiyyatının əsasları	
1 "Dünya iqtisadiyyatı" fənninin predmeti və vəzifələri, dünya iqtisadiyyatının genezisi	2
2 Dünya - sistem nəzəriyyələri və dünya iqtisadiyyatının strukturu	2
3 Dünya iqtisadiyyatının qanunauyğunluqları və inkişaf istiqamətləri, qlobal iqtisadi dinamikanın amillər sistemi	2
4. Dünya iqtisadiyyatının resurs potensialı, dünya bazarı: mahiyyəti, təkamülü və inkişaf xüsusiyyətləri	2
II. Dünya iqtisadiyyatının qlobal inkişaf problemləri	
5 Qlobal inkişaf problemlərinin mahiyyəti, konseptual əsasları və ümumi xarakteristikası	2
6 Qlobal demoqrafik problem və qlobal ərzaq problemi	
7 Bəşəriyyətin enerji daşıyıcıları və xammalla təchizatı problemləri, qlobal ekoloji problem və inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadi gerilik problemi	2
8 Dünya okeanından istifadə edilməsi, kosmik məkanın mənimsənilməsi və dünya iqtisadiyyatının hərbi-siyasi problemləri	2
III. Dünya iqtisadiyyatının inkişaf modelləri	
9 Qlobal modelləşdirmə: mahiyyəti, növləri və xüsusiyyətləri, dünya iqtisadiyyatının inkişaf perspektivləri	2
10 Azərbaycan dünya iqtisadiyyatında	
CƏMİ:	30

Tələb olunan ədəbiyyat

Əsas ədəbiyyat

Azərbaycan dilində

1. Hacıyev Ş.H. Bayramov Ə.İ. İqtisadiyyat fəlsəfəsi, Bakı: 2008. 000 s.
2. Hacızadə E.M. Sosiallaşan iqtisadiyyat, Bakı: Elm, 2006. 509 s.
3. Bayramov Ə.İ. İnhisarizm. Bakı: 2002. 000 s.
4. Bayramov Ə.İ. Regional iqtisadi inteqrasiya: nəzəriyyə və praktika, Bakı: 1997. 000 s.
5. Kərimli İ.A. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin müasir problemləri, Bakı: 2002. 000 s.
6. Kərimov C. Orucov A., İsmayılov H. Dünya iqtisadiyyatı, dərslik (*İkinci nəşr*), Bakı: «Nurlan nəşriyyatı», 2007. 728 s.
7. Abbasov Ç. M. Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya yolları. Bakı: 2005. 000 s.
8. Nikolayeva İ.R. Dünya iqtisadiyyatı. Bakı: 2010. 000 s.
9. Rəcəbov H. BMT-nin ixtisaslaşdırılmış qurumları. Bakı: 1997. 000 s.
10. Məmmədov M., İbadov E. Beynəlxalq İqtisadi Təşkilatlar, Bakı: 2008. 000 s.

Tələb olunan ədəbiyyat

Əsas ədəbiyyat

Türk dilində

1. Seyidoğlu H. Uluslararası İktisat: Teori, Politika ve Uygulama. İstanbul, 2009.
2. Karluk R. Uluslararası Ekonomi: Teori ve Politika. İstanbul, 2009.
3. Karluk R. Küreselleşen Dünyada Uluslararası Kuruluşlar. Beta Basım A. Ş., İstanbul 2007.
4. Walther T. Dünya Ekonomisi. Alfa, İstanbul, 2002.
5. Örnek İ., Taş S., Yıldırım M. Geçiş Ekonomileri. Ekin Yayınevi, Bursa, 2008.
6. Başoğlu U., Ölmezoğulları N., Parasız İ. Dünya Ekonomisi: Küreselleşme, Finansal Kurumlar ve Küresel Makro Ekonomi. Ezgi Kitabevi. Bursa, 2001.
7. Kayıhan Ş., Eski M. Uluslararası Ekonomi Hukuku. Seçkin, Ankara, 2010.
8. Karagül M. Tehdit ve Fırsatlarıyla Dünya Ekonomisi. Nobel, Ankara 2010.
9. Eğilmez M. Küresel Finans Krizi: Piyasa Sisteminin Eleştirisi. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2009.

Tələb olunan ədəbiyyat

Əsas ədəbiyyat

İngilis dilində

1. Krugman P., Obstfeld M. International Economics: Theory and Policy. Pearson - Addison Wesley, 2006.
2. Marrenwijk C.V. International Economics. Oxford University Press, 2007.
3. Appleyard D.R., Field A.J. International Economics. McGraw-Hill, Irwin, 2001.
4. H.V.D. International Economics. McGraw-Hill, Irwin, Boston, 2004.
5. Gerber J. International Economics. Person Education, Inc., 2005.
6. Kenen P.B. The International Economy. Cambridge University Press. 2008.
7. Stutz F.P., Warf B. World economy: resources, location, trade, and development. 4th ed. - Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2005.
8. Todaro M.P., Smith S.C. Economic Development. Pearson Education. 2009.
9. Maddison A. The World Economy: A Millenial Perspective. OECD, Paris, 2002
10. Williams M., Brien R. O. Global Political Economy. Palgrave Macmillian, 2007.
11. Miller R.C. International Political Economy: Contrasting World Views. Routledge 2008.

Tələb olunan ədəbiyyat

Əsas ədəbiyyat

Rus dilində

1. Веснин В.Р., Цыпин И.С. Мировая экономика, М.: Проспект, 2009. 248 с.
2. Гаджиев Ш.Г. Азербайджан на пути к мировому сообществу: стратегия внешнеэкономического развития, Киев: Экспрес-об`ява`, 2000. 504 с.
3. Кудров В.М. Мировая экономика, М.: БЕК, 2004. 464 с.
4. Ломакин В.К. Мировая экономика, М.: ЮНИТИ, 2007. 410 с.
5. Мировая экономика (*под редакцией проф. А.С.Булатова*), М.: Экономистъ, 2007. 860 с.
6. Мировая экономика (*под редакцией проф. Ю.А.Щербина*), М.: ЮНИТИ-Д, 2004. 318 с.
7. Самедзаде З.А «Этапы большого пути - Экономика Азербайджана за полвека, её новые реалии и перспективы», Баку: Издательско-Полиграфический Центр «НУРЛАР», 2004. 936 с.
8. Под. ред. Р.И.Хасбулатова. Мировая экономика и международные экономические отношения. В 2 частях. Изд. Гардарики, М.: 2006. 720 с.

Tələb olunan ədəbiyyat

Əlavə ədəbiyyat

- Səmədzadə Z.Ə. Çin qlobal dünya iqtisadiyyatında, Bakı: «Elm və təhsil», 2009. 608 s.
- Hacızadə E.M. Energetik kompleks yeni islahatlar ərəfəsində, Bakı: Elm, 2000, 257 s.
- Stiglitz C.E. Qloballaşma və onun doğurduğu narazılıqlar. Bakı: 2004. 000 s.
- Feyzullabəyli İ., Bayramov Ə.İ. İslam (*sosial-iqtisadi münasibətlər*) Bakı: 2002. 000 s.
- Daniel Friedman. *Morals and Markets*. Palgrave Macmillan, 2008. 268 p. [*Daniel Fridman. Mənəviyyatlar və bazarlar. Palgrave nəşriyyatı 2008. 268 s.*].
- Богомолов О.Т. Мировая экономика в век глобализации. М.: Экономика, 2007. 359 с. (*rus dilində*).
- Гурова И.П. Мировая экономика. М.: Омега-Л, 2009. 400 с. (*rus dilində*).
- Джон Гэлбрейт. Новое индустриальное общество, М-Спб, Транзит-книга, 2004. 602 с. (*rus dilində*).
- Корниенко О.В. Мировая экономика. СпБ: Изд: Питер, 2009. 256 с. (*rus dilində*).
- Кошелев А.Н. История мировой экономики. Краткий курс. М.: Окей-книга, 2008. 144 с. (*rus dilində*).
- Ломакин В.К. Мировая экономика, Практикум, М.: ЮНИТИ, 2007. 223 с. (*rus dilində*).
- Мировая Экономика. Практиум (*под редакцией И.П.Николаевой*) М.: Проспект, 2009. 200 с. (*rus dilində*).
- Социально-экономическая география зарубежного мира, М.: Дрофа, 2005, 557 с. (*rus dilində*).
- Спиридонов И.А. Мировая экономика. М.: Феникс, 2008. 272 с. (*rus dilində*).
- Якобсон А.Я., Максимов И.М. Лекции по мировой экономике: Учебное пособие, Иркутск: ИрГУПС, 2006, 87 с. (*rus dilində*).
- Энциклопедия стран мира (*под редакции Симония Н.А.*) М.: Экономика. 2004. 1319 с. (*rus dilində*).

Tələb olunan ədəbiyyat

Dövri nəşrlər

1. The World Economy (ABŞ - *ixtisaslaşmış elmi jurnal - ingilis dilində*).
2. «Вопросы экономики». Институт экономики РАН. (*rus dilində*).
3. «Мировая экономика и международные отношения», [Институтом мировой экономики и международных отношений РАН](#). (*rus dilində*).
4. «Компас». Вестник международной аналитической информации. ИТАР-ТАСС. (*rus dilində*).

Tələb olunan ədəbiyyat

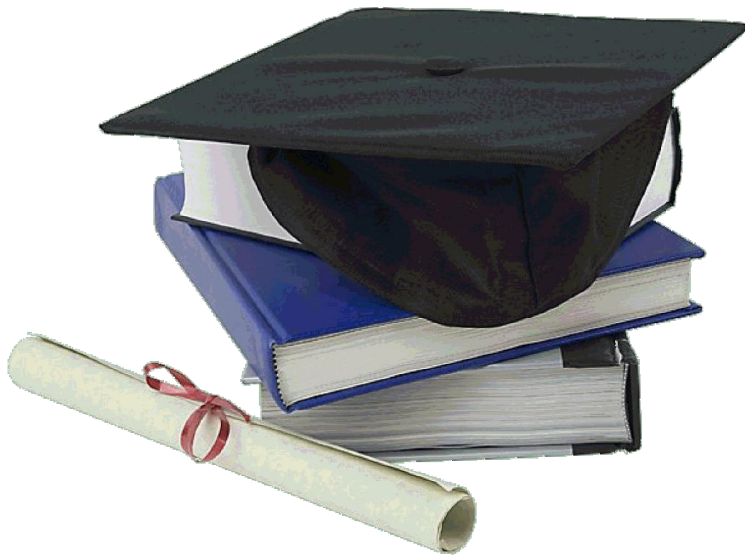
Veb saytlar

1. www.president.az - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi saytı.
2. <http://www.economy.gov.az> - Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyi.
3. www.azstat.org. - Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi.
4. www.chamber.az - Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatası
5. www.un.org. - Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (*rus dilində*).
6. www.unesco.org - UNESCO - BMT-nin təhsil, elm və mədəniyyət üzrə təşkilatı. (*ingilis dilində*).
7. www.unctad.org - UNCTAD - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ticarət və İnkişaf Konfransı (*ingilis dilində*).
8. www.uncitral.org - UNCITRAL - Beynəlxalq ticarətə BMT kommisiyası. (*ingilis dilində*).
9. www.unido.org - UNIDO - BMT-nin sənayenin inkişafı üzrə təşkilatı. (*ingilis dilində*).
10. www.ilo.org - İLO - BMT-nin Beynəlxalq Əmək Təşkilatı (*ingilis dilində*)
11. www.imf.org - IMF - Beynəlxalq valyuta fondu. (*ingilis dilində*)
12. www.worldbank.org - IBRD - Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı. (*ingilis dilində*)
13. www.europa.eu. - EU - Avropa İttifaqı (*ingilis dilində*).
14. www.oecd.org. - OECD - İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (*ingilis dilində*).
15. www.wto.org. - Ümumdünya Ticarət Təşkilatı (*ingilis dilində*).
16. www.opec.org. - OPEK, Neft İxracatçısı Ölkələri Təşkilatı (*ingilis dilində*).
17. www.apecsec.org.sg - APEC - Asiya-Sakit okean iqtisadi əməkdaşlıq təşkilatı. Asia-Pacific economic Cooperation (*ingilis dilində*)
18. www.nafta-sec-alena.org - NAFTA - Şimali Amerika Azad Ticarət təşkilatı.
19. www.worldeconomy.ru - Kütləvi İnformasiya Vasitələri dünya iqtisadiyyatı haqqında (*rus dilində*).
20. www.imemo.ru. - Rusiya Elmlər Akademiyasının Beynəlxalq İqtisadi Münasibətlər İnstitutu (*rus dilində*).
21. www.iie.com - ABŞ-ın Beynəlxalq İqtisadiyyat İnstitutu (*ingilis dilində*).

Attestasiya

■ *Imtahan*

Hacıadə Elşən Mahmud oğlu

Iqtisad elmləri doktoru, professor

Web a site: www.elshanhajizadeh.com

E-mail: ehm@rambler.ru